

POZNAWCZE ŹRÓDŁOWE ASPEKTY BADANIA SZTUKI BANDUROWEJ

W artykule przeanalizowano analizę poznawczych źródłowych aspektów sztuki bandurowej na Ukrainie oraz w diasporze ukraińskiej. Sztuka bandurowa jest rozpatrywana w kontekście problematyki zachowania kultury dziedzictwa narodowego. Wyznaczono elementy składowe kultury duchowej i materialnej w sztuce bandurowej. Opracowano charakterystykę głównych źródeł w badaniu sztuki bandurowej na Ukrainie oraz w diasporze ukraińskiej. Określono priorytety współczesnego zbadania sztuki bandurowej.

Słowa kluczowe: bandura, sztuka bandurowa, Ukraina, diaspora ukraińska, wiedza o źródłach, dziedzictwo kulturowe, obiekty kultury duchowej i materialnej w sztuce bandurowej.

ORIGINAL ASPECTS OF BANDURA ART RESEARCH

This article deals with analysis of original aspects of bandura art research of Ukraine and Ukrainian diaspora. Bandura art is being considered in the context of problem of national cultural heritage preservation. The components of spiritual and material culture in bandura art are being defined. Major source groups in bandura art research of Ukraine and Ukrainian diaspora are being characterized. Priorities of modern bandura art studies are being defined.

Keywords: bandura, bandura art, Ukraine, Ukrainian diaspora, source studies, cultural heritage, objects of spiritual and material culture in bandura art.

ДЖЕРЕЛОЗНАВЧІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ БАНДУРНОГО МИСТЕЦТВА

У статті пропонується аналіз джерелознавчих аспектів дослідження бандурного мистецтва України й української діаспори. Бандурне мистецтво розглядається в контексті проблематики збереження національної культурної спадщини. Визначено складові духовної та матеріальної культури в бандурному мистецтві. Охарактеризовано основні групи джерел у дослідженні бандурного мистецтва України й української діаспори. Визначено пріоритети сучасного вивчення бандурного мистецтва.

Ключові слова: бандура, бандурне мистецтво, Україна, українська діаспора, джерелознавство, культурна спадщина, об'єкти духовної та матеріальної культури в бандурному мистецтві.

Постановка наукової проблеми та її значення. Бандурне (кобзарське) мистецтво – окремий давній вид професійної музичної народної творчості українців. Довгий період бездержавності наклав відбиток на функціонування цього явища в українській культурі. Не зважаючи на постійний інтерес фольклористів, етнографів, істориків, мистецтвознавців до інструмента та виконавства, офіційна влада постійно переслідувала і знищувала його носіїв, цензурувала репертуар та соціальну активність кобзарів-бандуристів. ХХ століття означило нові вектори розвитку бандурного мистецтва не лише на рівні змін іманентних ознак інструментарію, жанрово-стильових пріоритетів, умов освіти, форм виконавства, а й на рівні просторових меж – поширенням цього виду мистецтва поза Україною. Соціально-політичні та культурні умови в Україні, специфіка культуротворення в інших державах світу, у свою чергу, забезпечили динаміку розвитку бандурного мистецтва, що позначилося на багатьох рівнях: конструктивно-органологічному, культурно-мистецькому, комунікативному тощо.

Violetta Dutchak
doktor habilitowany sztuki,
profesor
kierownik Katedry
Ukrainistyki Muzycznej
Sztuki Narodowo -
Instrumentalnej
Przykarpacki Uniwersytet
Narodowy
imienia Wasyla Stefanyka
(m. Iwano - Frankowsk,
Ukraina)

Останні десятиліття, що співпали з періодом незалежності нашої держави, демонструють щільну співпрацю вчених і материкової, і еміграційної частин України у справі повернення широкому загалу значного доробку в галузях літератури, мистецтва і науки, здійснені в зарубіжжі на культурній ниві, зокрема в сферах бандурної творчості і виконавства митців Північної Америки (США, Канада), Європи (Польща, Чехословаччина, Німеччина, Великобританія та ін.), Австралії, які потребують сьогодні активації до введення в науковий обіг. Важливим при цьому є розгляд цих здобутків крізь призму джерелознавства та характеристики їх як об'єктів національної культурної спадщини.

Джерелознавство вивчає джерела, теорію і практику їх використання. Джерелознавство відіграє не допоміжну, а самостійну, спеціальну роль, є невід'ємною структурною частиною науки. Джерелознавство включає в себе передусім теорію і джерелознавчу практику, що забезпечують безпосередній пошук, виявлення і вивчення конкретних груп джерел з метою вивчення їхньої інформативної цінності, а також практичне використання отриманих відомостей в конкретних дослідженнях.

Оскільки бандурне мистецтво становить, у цілому, складну сув'язь площин перетину (історії та культурології, музикознавства та фольклористики, органології й етнології, композиторської творчості та виконавства – вокально-інструментального й інструментального, сольного та ансамблевого, чоловічого, жіночого, мішаного і т. д.), то аналіз джерел його дослідження повинен здійснюватися за такими напрямками: неопубліковані архівні документи та матеріали особових архівів: рукописи, епістолярій, статuti і протоколи засідань кобзарських товариств, спогади тощо; довідкова література (енциклопедична, статистична, бібліографічна); науково-аналітичні, науково-документальні та науково-популярні видання; мемуарні видання та ювілейні збірники; наукові й публіцистичні статті у вітчизняній і зарубіжній україномовній та іноземній періодиці, присвячені колективам бандуристів, персоналіям, історії кобзарства минулого і сучасності; програми, афіші, проспекти концертних турне солістів-виконавців та бандурних колективів; дисертації та монографії українських науковців; нотографічний матеріал композиторів та виконавців України та української діаспори (видання та рукописи); звукозаписи бандуристів (аудіо та відео); музейні й приватні колекції музичних інструментів та їх описи; «віртуальні» джерела мережі Інтернет: сторінки організацій, колективів, шкіл, окремих виконавців [13, с. 18].

Аналіз останніх досліджень проблеми. Починаючи з кінця ХІХ ст. кобзарство перебувало в об'єкті уваги українських і зарубіжних вчених – фольклористів, етнографів, істориків, музикознавців. Початок такого зацікавлення пов'язаний з іменем Остапа Вересая, творчість якого була представлена М. Лисенком в Західній і Східній Європі [34]. Подальші дослідження українських і зарубіжних вчених (Ф. Колесси [28], Г. Хоткевича [51] та ін.) в основному концентрувалися на музично-етнографічній, фольклористичній та інструментознавчій складових бандурного мистецтва. У ХХ ст. у зв'язку з розвитком бандурного виконавства, традиційне кобзарство і його академізовані форми стають предметом активного зацікавлення багатьох дослідників-мистецтвознавців, які публікують монографії (Б. Кирдан, А. Омельченко [27], Ф. Лавров [32]), захищають наукові роботи (починаючи з 1970-х рр. ХХ ст.), проте більшість з них розглядають лише дотичні до своїх проблем джерела. Загальну характеристику джерел дослідження бандурного мистецтва діаспори пропонує в своїй монографії автор статті []. Стрімка активізація бандурних наукових досліджень в останні десятиліття (монографії О. Ваврик [2], В. Дутчак [13], Б. Жеплинського [19–23], І. Зінків [24], В. Кушпета [31], В. Мішалова [38], Н. Супрун-Яремко [49–50] та ін., дисертації О. Бобечко [1], Н. Брояко [2], С. Вишневіч [5], І. Дмитрук [11], М. Долгова [14], І. Куровської [30], Л. Мандзюк [37], І. Мокрогуз [40], Н. Морозевич [41], О. Ніколенко [], О. Олексієнка [53], І. Панасюка [54], К. Черемського [56–58], Т. Чернети [59], Н. Чернецької [60] та ін.), зумовила потребу систематизації та типологізації джерел для наукових пошуків. За основу класифікацій джерельної бази досліджень було взято джерелознавчі підходи Я. Калакури та його співавторів [26].

Мета статті – обґрунтування напрямів дослідження бандурного мистецтва, його минулого і сучасного аспектів функціонування в науковій, методично-педагогічній, інформативно-довідковій, мемуарній та епістолярній літературі України й зарубіжжя. При цьому також конкретизуються завдання визначення в бандурному мистецтві об'єктів матеріальної й духовної культурної спадщини,

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Наукові та науково-популярні роботи авторства бандуристів і музикознавців України та діаспори в справі дослідження кобзарства як історичного явища, особливого національного і культурно-духовного феномену українців, порівняно нечисленні, розпорошені в часовій протяжності ХХ століття. В першу чергу, це статті у довідковій (енциклопедичній) літературі, присвячені як загальним історико-музикознавчим питанням, у т. ч. народному інструментарію, думам, кобзарству, так і персоналіям діячів музичної культури України та діаспори, серед яких і кобзарі-бандуристи. До таких робіт можна віднести «Енциклопедію Українознавства» під ред. В.Кубійовича, що вміщує окремі короткі відомості про кобзу-бандуру, колективи, окремих виконавців, і яка впродовж довгого періоду часу залишається надзвичайно цінним джерелом для пізнання специфіки сприйняття і трактування багатьох подій та історичних фактів з точки зору українців еміграції [15].

Сьогодні поява інформативних джерел значно активізувалася. Зокрема, інформативні дописи періодично з'являються на сторінках багатотомних періодичних видань Енциклопедії Сучасної України, Музичної енциклопедії, енциклопедії «Українська журналістика в іменах» та ін. Першим в період незалежності узагальнює відомості про бандуристів сучасності Б. Жеплинський: серії листівок «Кобзарі» (1991), «Кобзарі-бандуристи» (1997, 1999), науково-популярні видання «Коротка історія кобзарства в Україні» (2000) та «Кобзарськими стежинами» (2002). Упродовж останніх років Б. Жеплинський, узагальнивши всі власні напрацювання, у співавторстві з донькою (Д. Ковальчук) і внуком (М. Ковальчуком), видає енциклопедичний словник «Українські кобзарі, бандуристи, лірники» [19] та двотомний альманах «Кобзарство і ми» [20]. В основу вищезгаданих видань ліг персоніфікований підхід: виокремлення провідних постатей митців, діяльність яких стала не лише помітним явищем в історії бандурного мистецтва, але й зумовила ряд процесів і явищ у виконавстві, педагогіці, виготовленні музичних інструментів, збереженні традиційного й компонуванні нового вокально-інструментального й інструментального репертуару.

На сучасному етапі співпраці науковців України та діаспори фактологічну традицію продовжила «Енциклопедія Української Діаспори», заплановану до видання в 7 томах (видано томи Австралія-Азія-Африка, Північна Америка – США) [16]. В них бандурне мистецтво розглядається як вагома і необхідна складова культурно-мистецького середовища українців діаспори.

Науково-аналітичні джерела – найбільш вагомі серед літератури про бандурне мистецтво. Окремі факти розвитку кобзарства, в тому числі на різних етапах його історії в Україні та за кордоном, подає в огляді історії української музики Антін Рудницький [45]. Дослідник Василь Сидоренко значну частину рукописних студій «Українська музика на території Північної Америки» – присвячує бандурі, зокрема виконавській діяльності солістів та ансамблів [47]. Серед робіт, авторами яких виступають самі виконавці, торкаючись не лише педагогічно-методичних і репертуарних проблем, але й історичних та органологічних – першочергово, роботи Гната Хоткевича [52], Б. Кирдана і А. Омельченка [27], «Кобза та кобзарі» Василя Ємця (Берлін, 1923) [17], «Кобза і бандура» Павла Конопленка-Запорожця (Вінніпег, 1963) [29], «Кобза-бандура» Семена Ластовича-Чулівського (Мюнхен, 1964) [33].

Певні узагальнення сучасного їм мистецького процесу, особливо у сферах педагогіки і виконавства, здійснили виконавці-бандуристи Зіновій Штокалко [61], [27], співак-бандурист Володимир Луців [35], музикознавець Василь Витвицький [4].

Окремий музикознавчий і фольклористичний напрям становить вивчення музичного епосу, зокрема дум у репертуарі бандуристів. Після Ф. Колесси, найґрунтовнішими стали видання К. Грушевської [9], аналітичні розвідки С. Грици [10].

Зразків мемуарної літератури бандуристів порівняно небагато. До них слід віднести роботу Ярослава Паньківа «Рімінський ансамбль «Бурлака» в моїй пам'яті: Белярія-Ріміні Італія 1945-1947, Англія 1947-1949» [44], де вміщені окремі відомості про бандуристів – членів хорового колективу післявоєнного періоду. Важливими і одними з перших джерел, що стали доступними для вивчення в Україні, стали ювілейні видання, присвячені видатним особистостям: солісту-виконавцю, представнику концертного напрямку в бандурному мистецтві Василеві Ємцю з США («У золоте 50-річчя служби Україні»), та керівнику Капели бандуристів ім. Т.Шевченка, диригенту і композитору Григорію Китастому («Збірник на

пошану у 70-річчя з дня народження») [18]. В них вміщено не лише аналіз творчих досягнень митців, але й історичні розвідки про минуле і сучасне бандурного мистецтва.

Наступні мемуарні видання належать до періоду незалежності України, де і видані. Спроби теоретичного осмислення історії походження, побутування, розвитку бандури, її репертуару, а також спогади «Від Бистриці до Темзи» про власний життєвий шлях та творчі досягнення належать співаку і бандуристу Володимирі Луціву (Великобританія) [35]. Певні відомості про бандуристів діаспори, діяльність Капели бандуристів ім.Т.Шевченка, та про його багатолітнього керівника Григорія Китастого, листування з бандуристами і диригентами Богданом Шарком, Володимиром Божином, Іваном Задорожним знаходимо і у мемуарах «І свого не цурайтесь», «Орав свій перелог...» відомого українського співака з Канади Йосипа Гошуляка [8; 42].

Ряд аналітичних статей та монографія належать і відомому бандуристу сучасності Віктору Мішалову (Канада), що охоплюють як проблеми походження та розвитку бандурного інструментарію, так і творчу характеристику постатей виконавців, диригентів, дослідників бандури, сучасні особливості кобзарства [39]. Віктор Мішалов, бандурист, дослідник і пропагандист харківського способу гри на інструменті в Україні та діаспорі, сьогодні виступає і в авангарді публікації видань, присвячених мистецькій спадщині відомого культурного діяча, письменника і бандуриста Гната Хоткевича, виконавські та методично-педагогічні принципи якого стали традицією для функціонування бандурного мистецтва на теренах західної діаспори. Це, зокрема, видання монографії Г.Хоткевича «Музичні інструменти українського народу», зібраних всіх частин «Підручника гри на бандурі», та підготовка до друку його композиторської спадщини для бандури [51], [52].

Доктор філології Андрій Горняткевич (Едмонтон, Канада), член редколегії журналу «Бандура» – автор періодичних статей в Україні та за кордоном із проблем традиційного кобзарства, особливостей лєбійської мови, сучасних проблем бандурного мистецтва діаспори [6-7].

Окремі сторінки історії та виконавського мистецтва бандуристів України і діаспори завжди були в центрі інтересів на сторінках літературно-музичного часопису «Бандура» (Нью-Йорк, США) впродовж всього часу його існування (1981–2003). В цьому значна заслуга його колишнього головного редактора Миколи Чорного-Досінчука та наступного – відомої бандуристки Ольги Герасименко-Олійник.

Цілісною роботою, повністю присвяченою бандурному мистецтву, що стоїть певною мірою відокремлено, можна вважати «Живі струни» (Детройт, 1976) відомого українського письменника Уласа Самчука (1905–1987) – ґрунтовне документально-наукове дослідження з підзаголовком «Бандура і бандуристи» [46]. Жанр книги У.Самчука «Живі струни» можна визначити як синтетичний, що об'єднує риси як літературні, публіцистичні, так і культурологічні, музикознавчі, в ній переплелися історична хроніка, літературно-філософське есе, мемуаристика, виконавсько-інтерпретаційні аналізи та узагальнення. Сам автор називає її «повістю временних літ» кобзарства, зважаючи на її літописний, розповідний характер [46, с. 65].

Додатковими напрямками досліджень бандурного мистецтва можуть бути аналіз «віртуальних» джерел в мережі Інтернет, зарубіжної іноземної та україномовної періодики [43], присвячених колективам бандуристів, персоналіям, історії кобзарства минулого і сучасності.

Сьогодні також розширюються видання нотографічного матеріалу композиторів та виконавців України та української діаспори, що може становити ще один джерелознавчий напрям для вивчення й аналізу.

Слід зауважити, що в останнє десятиліття, що співпало з важливим періодом історії – незалежністю нашої держави, з'явилося багато і вітчизняних видань (переважно нотних і методичних), пов'язаних із персоналіями бандуристів діаспори, зокрема про Зіновія Штокалка («Кобзарський підручник», збірник «Кобза»), Григорія Китастого («Вставай, народе!» – Твори для капели бандуристів, хори, солоспіви; Китастий Г. «Гомін степів. Женчик.» – До 90-річчя від дня народження; «Пісні, думи та романси з репертуару Йосипа Гошуляка»), Петра Потапенка («Під срібний дзвін бандур» – З репертуару Капели бандуристів ім. Т. Шевченка та Дівочої капели бандуристок м. Детройт, США) та ін.

Важливим виданням, що започаткувало ще один напрям джерелознавства і пропонує перелік та аналіз звукозаписів українських дум і пісень в супроводі бандури виконавцями

України й зарубіжжя, стало дослідження Степана Максимюка «З історії українського звукозапису та дискографії» [36]. Впродовж XX століття творчість кобзарів-бандуристів була зафіксована на різних звуконосіях: фоноваликах, грамофонних платівках, компакт-дисках, стрічках магнітофонів, кіно- і телефільмів. Звукозаписи стали потужним джерелом для досліджень виконавства кобзарів-бандуристів поряд з музично-критичними рецензіями, мемуарами безпосередніх слухачів. Звукозаписи стали збереженням здобутків виконавців (співаків, інструменталістів) не лише для їх сучасників, а й для майбутніх поколінь, для порівняння рівня художньої творчості різних часових періодів. Сьогодні звукозаписи можуть вважатися єдиною достовірною джерельною основою історико-виконавських досліджень, музичною бібліографією, об'єктами матеріальної культурної спадщини. В останні десятиліття свою творчість зафіксували відомі солісти-бандуристи, які репрезентують два напрями виконавства – автентичної реконструкції кобзарства та академічний концертний. З другої половини XX ст. в діаспорі, а пізніше й в Україні виходили численні звукозаписи камерних ансамблів бандуристів і великих капел.

Слід зауважити, що не зважаючи на активізацію досліджень про характер і динаміку розвитку бандурного інструментарію, лише поряд з органологічними роботами, в Україні й за кордоном повністю відсутні каталоги музичних інструментів, окрема бандур в музейних і приватних колекціях, що ще чекає своїх дослідників.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Пропонована розвідка не вичерпує всіх аспектів поставленої проблеми, а лише окреслює їх. Таким чином, серед напрямів дослідження бандурного мистецтва основними слід вважати: історично-хронікальний, філософсько-естетичний, методико-виконавський, педагогічний, репертуарний, які відповідно відображаються у джерельних зразках.

Хроніки і дослідження бандурного мистецтва України і діаспори в інтерпретації мистецтвознавців та виконавців створюють можливість сучасним дослідникам пізнати зріз історії цього українського явища крізь призму феномена його побутування не лише в українському середовищі, але й у світі. А, за словами Уласа Самчука, «найкращий звіт про це скажуть колись ті, що відчують і збагнуть всі ці справи і явища до їх найглибших глибин» [46, с. 342].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Bobechko O. Bandurne my`steczstvo xx stolittya v konteksti procesiv feminizaciji : avtoref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya kand. my`steczstvoznnav. : specz. 17.00.03 «Muzy`chne my`steczstvo» / Oksana Yuriyivna Bobechko. – L`viv, 2014. – 20 s.
2. Broyako N. Teorety`chni aspekty` vy`konavs`koyi texnyky` bandury`sta / Nadiya Broyako. – Ivano-Frankivs`k : Oblasna drukarnya, 1997. – 150 s.
3. Vavry`k O. Kobzars`ki shkoly` v Ukrayini / Oksana Ivanivna Vavry`k. – Ternopil` : Zbruch, 2006. – 221 s.
4. Vy`tyv`cz`ky`j V. Kobzars`ki litopy`sy` (Svoboda. – 1982. – 6-7 zhovtnya.) // Za okeanom. / Zbirny`k statej. – L`vivs`ka organizaciya Spilky` kompozy`toriv Ukrayiny` : L`viv, 1996.
5. Vy`shnevs`ka S. Evolyuciya fenomenu spivu v bandurnij vy`konavs`kij trady`ciyi : avtoref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya kand. my`steczstvoznnav. : specz. 17.00.03 «Muzy`chne my`steczstvo» / Svitlana Valenty`nivna Vy`shnevs`ka. – L`viv, 2011. – 18 s.
6. Gornyatkevy`ch A. Kobzars`ka slava Zinoviya Shtokalka // Narodna tvorchist` ta etnografiya – 1994 – #5-6 – S. 70-72.
7. Gornyatkevy`ch A. Kobzars`ke my`steczstvo Gry`goriya Ky`tastogo // Narodna tvorchist` ta etno`grafiya. – 1993. – # 5-6. – S.9-12.
8. Goshulyak J. J svogo ne czurajtes` (Spogady`, ly`stuvannya, materialy`). – L`viv:Kamenyar, 1995. – 590s.
9. Grushevs`ka K. Ukrayins`ki narodni dumy` / Katery`na Grushevs`ka : [tom pershy`j] korpusu : teksty` # 1–13 i vstup]. – Derzhavne vy`davny`czstvo Ukrayiny`, 1927. – K. : Insty`tut my`steczstvoznnavstva, fol`klory`sty`ky` ta etnologiyi im. M. Ry`l`s`kogo NAN Ukrayiny`, 2004. – T. 1. – SSXX s. (vstup). – 176 s.; Grushevs`ka K. Ukrayins`ki narodni dumy` / Katery`na Grushevs`ka : [tom drugy`j] korpusu : teksty` # 14–33 i vstup]. – X. ; K. : DVOU vy`davny`czstvo

- «Proletar», 1931. – K. : Insty`tut my`stecztoznavstva, fol`klory`sty`ky` ta etnologiyi im. M. Ry`l`s`kogo NAN Ukrayiny`, 2004. – T. 2. – XXXI s. (vstup). – 304 s.
10. Gry`cza S. Melos ukrajins`koyi narodnoyi epiky` / Sofiya Josy`pivna Gry`cza. – K. : Naukova dumka, 1979. – 248 s.
11. Dmy`truk I. I. Zhanr perekladu ta jogo riznovy`dy` v suchasnomu bandurnomu my`steczti : avtoref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya kand. nauk z my`stecztoznav. : specz. 17.00.03 «Muzy`chne my`steczto» / Iry`na Ivanivna Dmy`truk. – L`viv, 2009. – 19 s.
12. Dutchak V. Doslidzhennya kobzarstva v naukovij literaturi diaspory` / V. Dutchak // Materialy` Mizhnarodnoyi naukovoprakty`chnoyi konferenciyi «Kobzarstvo v konteksti stanovlennya ukrajins`koyi profesijnoyi kul`tury». – K. : DAKKKiM, 2005. – S. 18–24
13. Dutchak V. Bandurne my`steczto ukrajins`kogo zarubizhzhya : Monografiya / Violetta Dutchak. – Ivano-Frankivs`k : Foliant, 2013. – 488 s.; il.
14. Dolgov M. O. Tradyciyi ta vy`dozminy` v kobzarstvi Pry`dniprov`ya XX st. : avtoref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya kand. filol. nauk : specz. 10.01.07 «Fol`klory`sty`ka» / Dolgov My`kola Oleksijovy`ch. – K., 1998. – 19 s.
15. Ency`klopediya Ukrayinoznavstva: Slovy`kova chasty`na: V 10 t. 1966–1996. –L`viv.
16. Ency`klopediya Ukrajins`koyi Diyaspory`. V 7 t. // T.4 (Avstraliya-Aziya-Afry`ka).- Ky`yiv–N`yu-Jork–Chikag`o–Mel`born : «Intel»,1995. – 250 s.
17. Yemecz` V. Kobza ta Kobzari / V. Yemecz`. – Ukrayins`ke slovo : Berlin. – 1923. – 111s. (repy`ntne vy`dannya – Ky`yiv : Muzy`chna Ukrayina, 1993).
18. Yemecz` V. U zolote 50-richchya sluzhby` Ukrayini / V. Yemecz`. – Toronto: UVAN, 1961.– 377s.
19. Zheply`ns`ky`j B.M. Ukrayins`ki kobzari, bandury`sty`, lirny`ky` : ency`klopedy`chny`j dovidny`k / B.M.Zheply`ns`ky`j, D.B.Koval`chuk. – L`viv : Galy`cz`ka vy`davny`cha spilka, 2011. – 316 s., 1154 il.
20. Zheply`ns`ky`j B. Kobzars`ky`my` stezhy`namy` / Bogdan Zheply`ns`ky`j. – L`viv : Vy`d-vo nauk. b-ky` im. V. Stefany`ka NAN Ukrayiny`, 2002. – 278 s.;
21. Zheply`ns`ky`j B. Korotka istoriya kobzarstva v Ukrayini / Bogdan Zheply`ns`ky`j. – L`viv : Kraj, 2000. – 196 s.
22. Zheply`ns`ky`j B.M. Kobzarstvo i my` / B.M.Zheply`ns`ky`j, D.B.Koval`chuk, M.M.Koval`chuk. – L`viv : Galy`cz`ka vy`davny`cha spilka, 2014. – T. 1. – 640 s., il.
23. Zheply`ns`ky`j B.M./ B.M.Zheply`ns`ky`j, D.B.Koval`chuk, M.M.Koval`chuk. Kobzarstvo i my`. – L`viv : Galy`cz`ka vy`davny`cha spilka, 2014. – T. 2. – 612 s., il.
24. Zinkiv I. Bandura yak istory`chny`j fenomen : monografiya / Iry`na Zinkiv. – Ky`yiv : IMFE im.. M. Ry`l`s`kogo, 2013. – 448 s.
25. Zbirny`k na poshanu G. Ky`tastomu u 70-richchya z dnya narodzhennya. – N`yu-Jork : UVAN, 1980.– 291s.
26. Kalakura Ya. S. Istory`chne dzhereloznavstvo : Pidruchny`k / Kalakura Ya. S., Vojcexivs`ka I. N., Pavlenko S. V. ta in. – K. : Ly`bid`, 2002. – 488 s.
27. Ky`rdan B. Narodni spivci-muzy`kanty` na Ukrayini / B. Ky`rdan, A. Omel`chenko. – K. : Muzy`chna Ukrayina, 1980. – 182 s.
28. Kolessa F. M. Melodiyi ukrajins`ky`x narodny`x dum / Filaret My`xajlovy`ch Kolessa / [pidgot. do druku, vstup. statty` ta pry`m. S. J. Gry`cy`]. – K. : Naukova dumka, 1969. – 591 s.
29. Konoplenko-Zaporozhecz` P. Kobza i bandura. – Vinnipeg`, Kanada. – 1963. – 167s.
30. Kurovs`ka I. R. Kobzarstvo yak fenomen ukrajins`koyi duxovnosti (na materialy` Kry`ms`kogo regionu): avtoref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya kand. my`stecztoznav. : 17.00.03 / Kurovs`ka Iry`na Rosty`slavivna ; Xark. nacz. un-t my`stecz. im. I. P. Kotlyarevs`kogo. – X., 2012. – 20 s.
31. Kushpet V. G. Starcivstvo: mandrivni spivci-muzy`kanty` v Ukrayini (XIX – poch. XXst.) / Volody`my`r Kushpet. – K. : Tempora, 2007. – 592 s.
32. Lavrov F. I. Kobzari : nary`sy` z istoriyi kobzarstva Ukrayiny` / Fedir Lavrov. – K. : My`steczto, 1980. – 254 s.
33. Lastovy`ch-Chulivs`ky`j S. Kobza-bandura. – Myunxen, 1964. – Rukopy`s – 650s.
34. Ly`senko M. Xaraktery`sty`ka muzy`chny`x osobly`vostej ukrajins`ky`x dum i pisen`, vy`konuvany`x kobzarem O. Veresayem / My`kola Vitalijovy`ch Ly`senko. – K. : My`steczto, 1955. – 87 s.

35. Luciv V. Vid By`stry`ci do Temzy`: Spogady`, dokumenty`, publikaciyi, ly`sty` / V. Luciv. – L`viv : Dy`vosvit, 1999. – 608 s.
36. Maksy`myuk S. Z istoriyi ukrayins`kogo zvukozapy`su ta dy`skografiyi / S. Maksy`myuk. – L`viv-Vashy`ngton : Vy`davny`chtvo Ukrayins`kogo Katoly`cz`kogo universy`tetu, 2003. – 288s.
37. Mandzyuk L. S. Ansamblevo-vy`konavs`ka tvorchist` bandury`sta : my`stecztoznavchy`j ta psy`xologo-pedagogichny`j aspekty` : avtoref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya kand. my`stecztoznav. : specz. 17.00.03 «Muzy`chne my`steczto» / Lyubov Sergiyivna Mandzyuk. – X., 2007. – 18 s.
38. Mishalov V. Ukrayins`ki kobzars`ki dumy`. Do py`tannya vy`ny`knennya ta suchasnogo stanu ukrayins`kogo kobzars`kogo eposu / Mishalov V., Mishalov M. – Sidnej, Avstraliya, 1990.
39. Mishalov V. Yu. Kul`turno-my`stecz`ki aspekty` genezy` i rozvy`tku vy`konavstva na xarkivs`kij banduri : avtoref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya kand. my`stecztoznav. : specz. 26.00.01 «Teoriya ta istoriya kul`tury`» (Ukrayins`ka kul`tura) / Viktor Yuriyov`ch Mishalov. – X., 2009. – 20 s.
40. Mokroguz I. M. Teoriya aplikatury` v suchasnomu bandurnomu vy`konavstvi : avtoref. dy`s. ... kand. my`stecztoznav. : 17.00.03 / Inna My`kolayivna Mokroguz; Xark. nacz. un-t my`stecz. im. I. P. Kotlyarevs`kogo. – X., 2011. – 16 s.
41. Morozevy`ch N. V. Bandurne my`steczto yak kul`turne nadbannya suchasnosti : avtoref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya kand. my`stecztoznav. : specz. 17.00.03 «Muzy`chne my`steczto» / Nina Vasy`livna Morozevy`ch. – Odesa, 2003. – 16 s.
42. Orav svij perelig. Josy`p Goshulyak: vid mamy`noyi pisni do vershy`n vokalisty`ky` / uporyad. M.Onufriv. – K. : Ky`yev-Mogy`lyans`ka akad., 2012. – 911 s.: ilyustr.
43. Oficijny`j veb-sajt «Svobody`» [Elektronny`j resurs]. – Rezhym` dostupu : <http://www.svoboda-news.com/>.
44. Pan`kiv Ya. Rimins`ky`j ansambl` «Burlaka» v moyij pam`yati: Belyariya-Rimini Italiya 1945-1947, Angliya 1947-1949. Spomy`ny`.Vy`d-vo Bratstva kol. Voyakiv 1 Ukr.Dy`viziyyi UNA.-Montreal`, 1998.-125 s.
45. Rudny`cz`ky`j A. Ukrayins`ka muzy`ka: Istory`ko-kry`ty`chny`j oglyad.– Myunxen: Dniprova xvy`lya,1963. – 406 s.
46. Samchuk U. Zhy`vi struny`. Bandura i bandury`sty` / U. Samchuk. – Detrojt, SShA, 1976. – 466 s.
47. Sy`dorenko V. Ukrayins`ka muzy`ka na tery`toriyi Pivnichnoyi Amery`ky` / V. Sy`dorenko. – Rukopy`s. – 56 s.
48. Sklyar I. Ky`yivs`ko-xarkivs`ka bandura / Ivan Sklyar. – K. : Muz. Ukrayina, 1971. – 215 s.
49. Suprun N. Gnat Xotkevy`ch – muzy`kant : muzy`chno-teorety`chne doslidzhennya / Nadiya Suprun. – Rivne : Lista, 1997. – 280 s.
50. Suprun-Yaremko N. Ukrayinci Kubani ta yixni pisni : monografiya / N. Suprun-Yaremko. – K. : Muz. Ukrayina, 2005. – 784 s. : not.
51. Xotkevy`ch G. Muzy`chni instrumenty` ukrayins`kogo narodu (Repry`ntne vy`dannya) / G. Xotkevy`ch, vstupni statti V.Mishalova. ta I.Maciyevs`kogo – Xarkiv :Informacijno-vy`davny`cha kompaniya «Balaklijshhy`na», 2002. – 288 s.
52. Xotkevy`ch G. Pidruchny`k gry` na banduri (Repry`ntne vy`dannya) / G.Xotkevy`ch, vstupna statty` V. Mishalova.– Xarkiv : Glas, 2004. – 240 s.
53. Oleksiyenko O. Tvorchist` My`koly` Dremluyugy` i stanovlennya bandurnogo repertuaru : avtoref. dy`s. na zdobuttya naukovogo stupenya kand. my`stecztoznav. : 17.00.03 «Muzy`chne my`steczto» / Oleksandr Oleksiyenko. – K., 2003. – 24 s.
54. Panasyuk I. V. Tvorch` diyal`nist` S. V. Bashtana v konteksti stanovlennya ky`yivs`koyi shkoly` akademichnogo bandurnogo vy`konavstva : avtoref. dy`s. na zdobuttya naukovogo stupenya kand. my`stecztoznav. : 17.00.03 «Muzy`chne my`steczto» / Ivan Vasy`l`vy`ch Panasyuk ; Nacz. muz. akad. Ukrayiny` im. P. I. Chajkovs`kogo. – K., 2008. – 16 s.
55. Cherems`ky`j K. P. Geneza i rozvy`tok trady`cijny`x form ukrayins`kogo spivocztva : avtoref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya kand. my`stecztoznav. : specz. 17.00.01 «Teoriya ta istoriya kul`tury`» / Kostyantyn Petrovy`ch Cherems`ky`j. – X., 2005. – 20 s.
56. Cherems`ky`j K. Shlyax zvy`chayu / Kost` Cherems`ky`j. – Xarkiv : Glas, 2002 – 445 s.;
57. Cherems`ky`j K. Povnennya trady`ciyi / Kost` Cherems`ky`j. – Xarkiv : Centr Lesya Kurbsa, 1999 – 288 s.;

58. Cherems'kyj K. Trady'cijne spivocztvo. Ukrayins'ki spivci-muzy`kanty` v konteksti svitovoyi kul'tury` / Kost` Cherems'ky`j. – Xarkiv : Vy`d-vo «Atos», 2008. – 248 s.
59. Cherneta T. Bandurne my`steczto Dnipropetrovshhy`ny` : vid amatorstva do akademizmu : avtoref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya kand. my`stecztoznav. : specz. 26.00.01 «Teoriya ta istoriya kul'tury`» / T. O. Cherneta. – K. : M-vo kul'tury` Ukr. nac. akad. kerivny`x kadriv kul'tury` i my`steczto, 2012. – 16 s.
60. Chernecz`ka N. G. Bandurne my`steczto v konteksti muzy`chnoyi kul'tury` Voly`ni XX – pochatku XXI st. : avtoref. dy`s. na zdobuttya naukovogo stupenya kand. my`stecztoznav. : 26.00.01 «Teoriya ta istoriya kul'tury`» / Nataliya Gry`gorivna Chernecz`ka ; Ky`yiv. nac. un-t kul'tury` i my`stecz. – K., 2012. – 20 s.
61. Shtokalko Z. Kobzars`ky`j pidruchny`k / Z. Shtokalko. – Edmonton–Ky`yiv : Vy`davny`czto Kanads`kogo insty`tutu ukrayins`ky`x studij, 1992. – 345 s.
62. Yashhenko L. Derzhavna zasluzhena kapela bandury`stiv Ukrayins`koyi RSR / L. I. Yashhenko. – K. : Muzy`chna Ukrayina, 1970. – 84 s.

ORIGINAL ASPECTS OF BANDURA ART RESEARCH

V. DUTCHAK

Formulation of scientific problem and its significance. Bandura (kobzar) art - old single type of professional music Ukrainian folk art. The long period of statelessness left its mark on the functioning of yavysha in Ukrainian culture. Despite the continued interest folklorists, ethnographers, historians, art critics and the tool performance, the authorities constantly harassed and destroyed his media censored repertoire and social activity, harpers Bandura. Twentieth century marked the new vectors of bandura art not only at the level of change inherent characteristics of instruments, genre and style the priorities, terms of education, forms of performance, but also at the spatial limits - spread this art form out of Ukraine. Social and political conditions in kultupni Ukpayina, the specificity of cultural creation in other countries of the world, in turn, provided the dynamics of bandupnoho art that reflected on many levels: structurally orhanolohichnomu, cultural, artistic, communicative and more.

The last decade coincided with the period of independence of our state, show a tight cooperation between scientists and the mainland, and emigration parts of Ukraine in the return to the public of significant achievements in the fields of literature, art and science, committed in foreign countries in the cultural field, particularly in the areas of bandura art and performing artists in North America (USA, Canada), Europe (Poland, Czechoslovakia, Germany, Great Britain, etc.). Australia that require activation today the introduction of a scientific revolution. It is important to consider these achievements is the light source and characteristics of their facilities as national cultural heritage.

Source source studies, theory and practice using them. Source not played supporting and independent, a special role is an integral structural part of science. Sources include especially the theory and practice of sources that provide immediate search, identify and study specific groups of sources in order to study their informative value and practical use of information obtained in the case studies.

As bandura art is, in general, the full range of complex planes of section (history and cultural studies, musicology and folklore, ethnology and orhanolohiyi, composer and creative performance - instrumental and vocal-instrumental, solo and ensemble, male, female, mixed and so on. d.) the analysis of the sources of its research should be carried out in the following areas: unpublished archival documents and materials personal archives, manuscripts, correspondence, minutes of meetings and statutes kobzar associations, memories, etc; reference books (encyclopedic, statistical, bibliographic); scientific, analytical, scientific, documentary and popular scientific publications; memoirs and jubilee edition collections; scientific and journalistic articles in domestic and foreign Ukrainian or foreign periodicals dedicated teams Bandura, personalities, history kobza past and present; programs, posters, booklets concert tour solo performers and groups bandura; dissertations and monographs Ukrainian scientists; notohrafichnyy material composers and performers of Ukraine and the Ukrainian Diaspora (publications and manuscripts); Bandura recordings (audio and video); museum and private collections of musical

instruments and their descriptions; "Virtual" sources on the Internet: the pages of organizations, groups, schools, individual artists [13, p. 18].

Analysis of recent research problem. Since the end of the nineteenth century. Kobzarstvo was in the focus of attention of Ukrainian and foreign scientists - folklorists and ethnographers, historians, musicologists. The beginning of the interest associated with the name of Ostap Veresai, whose work was represented by M. Lysenko in Western and Eastern Europe [34]. Further investigation Ukrainian and foreign scientists (F. Kolessa [28] G. Khotkevych [51], etc.). Mainly focused on musical and ethnographic, the folklore and instrumentoznavchiiy components bandura art. In the twentieth century, with the development of bandura performance, traditional kobzarstvo akademizovani and its forms are the subject of active interest of many researchers, art historians who publish monographs (B. Kyrdan A. Omelchenko [27] F. Lavrov [32]), protect scientific work (since the 1970's. XX century.), but most of them consider only issues relevant to their sources. General characteristics of bandura art research sources diaspora offers in his monograph, the author. The rapid intensification of bandura research in recent decades (A. Vavryk monograph [2], V. Dutchak [13] B. Zheplynskoho [19-23], I. Zink [24] B. Kushpeta [31] B. Mishalow [38] N. Suprun-Yaremko [49-50] and others. A. Bobechko thesis [1] N. Broyako [2] S. Vishnevskaya [5] I. Dmitruk [11] M. Dolgov [14] I. Kurowski [30] L. Mandzyuk [37] I. Mokrohuz [40] N. Morozevich [41] A. Nikolenko [] A. Oleksiyenko [53] AI Panasyuk [54] C. Cheremskiy [56-58], T. Cherneta [59], NS Chernetska [60] et al.), led to the need to systematize and typology of sources for scientific research. The basis of classification of sources of sources of research approaches have been taken J. Kalakury and his co-authors [26].

The purpose of the article is justification of directions of research of bandura art, its past and present aspects of scientific, educational, reference, memoir and epistolary literature in Ukraine and abroad. It also specifies the tasks of the definition of bandura in the art of objects of material and spiritual cultural heritage.

The main material and justification of the results of the study. Scientific and popular works of authorship Bandura and musicologists and Ukraine diaspora in the case study kobza as a historical phenomenon, particular national, cultural and spiritual phenomenon Ukrainian, relatively few, scattered in the time length of the twentieth century. First of all, this article in books (encyclopedic) literature on a common historical and musicological issues, in t. Ch. Folk instruments, thoughts, kobzarstvo and personalities of musical culture of Ukraine and the diaspora, including minstrels, bandura. These works include "Encyclopedia of Ukraine", ed. B. Kubiiovych that contains some brief information about Kobza, Bandura, groups, individual artists, and which for a long period of time is extremely valuable source of knowledge for the specific perception and interpretation of many events and historical facts from the point of view of Ukrainian emigration [15].

Today, the emergence of informative sources significantly intensified. In particular, informative posts periodically appear on the pages of periodicals multivolume Encyclopedia of Contemporary Ukraine, musical encyclopedia, Encyclopedia "Ukrainian journalism names" and others. First in the period of independence summarizes information B. Bandura modern Zheplynsky: series cards "Poet" (1991), "Kobzar, bandura" (1997, 1999), non-fiction publication "A Brief History kobza in Ukraine" (2000) and "Kobzarska paths "(2002). In recent years, B. Zheplynsky, summarizing all its own work, in collaboration with his daughter (D. Kovalchuk) and grandson (M. Kovalchuk), Encyclopedic Dictionary gives "Ukrainian Kobzar, bandura, lyre-players" [19] and the two-volume anthology "we kobzarstvo "[20]. The basis of the aforementioned publications lay personalized approach: the separation of the leading figures of the artists whose activity was not the only notable event in the history of bandura art, but also led to a number of processes and phenomena in performance, pedagogy, making musical instruments, maintaining the traditional and layout of the new vocal-instrumental and instrumental repertoire.

At the present stage of cooperation of scientists of Ukraine and the Diaspora factual tradition was continued by "the encyclopedia of the Ukrainian Diaspora", scheduled for publication in 7 volumes (published volume Australia-Asia-Africa North America – USA) [16]. They of bandura art is seen as a significant and necessary component of the cultural environment of Ukrainian Diaspora.

Research and analytical sources - among the most significant literature on bandura art. Some facts of kobza, including at various stages of its history in Ukraine and abroad, provides a

review of the history of Ukrainian music Antin Rudnytsky [45]. Researcher Vasily Sidorenko significant portion manuscript studies "Ukrainian music in North America" - devotes Bandura, including performing of soloists and ensembles [47]. Among the works, the authors themselves are the performers, touching not only pedagogical and methodological problems and repertoire, but also historical and orhanolohichnyh - primarily, of Gnat Khotkevych [52], B. and A. Omelchenko Kyrdana [27], "Kobza and minstrels" Basil Emtsa (Berlin, 1923) [17], "Kobza and bandura" Paul Konoplenka-Zaporozhtsya (Winnipeg, 1963) [29], "Kobza, bandura" Semen Lastovych-Chulivskoho (Munich, 1964) [33].

Some generalizations of contemporary artistic process, especially in the areas of pedagogy and performance, made-performers Zinoviy Shtokalko [61], [27], singer-bandurist Vladimir Lutsiv [35], musicologist Basil Vytvytsky [4].

Separate folklore and musicological study of musical direction is epic doom particular repertoire Bandura. F. After Kolessa naygruntovnishymy began publication K. Hrushevs'ka [9] S. Grits analytical intelligence. [10]

Samples memoir literature Bandura relatively little. These include the work of Jaroslav Pankiva "Riminsky ensemble" Boatmen "in my memory: Belyariya Rimini, Italy 1945-1947, England 1947-1949" [44], which contained some information Bandura - members of the choir of the postwar period. Important and one of the first sources that have become available to study in Ukraine, were commemorative edition dedicated to outstanding personalities: solo artist, representative of concert trend in bandura art Vasyl Yemtsyu the US ("The Golden 50 pichcha service Ukpayini"), and head Bandura Capella University. Shevchenko, conductor and composer Gregory Kytasty ("Collection in honor of the 70th anniversary of the birth") [18]. They not only contains analysis of creative achievements of artists, but also historical exploration of the past and modern bandura art.

Following the publication of memoirs belong to the period of independence of Ukraine, where issued. Attempts to conceptualize history origin, existence, development bandura her repertoire, as well as memoirs "From the Thames to Bystrica" about his own life and artistic achievements include singer and bandura player Vladimir Lutsiv (UK) [35]. Certain information Bandura diaspora activities Bandura Capella University. Shevchenko and his long-manager Gregory Kytasty correspondence with bandura players and conductors Bogdan Shark, Vladimir Bozsik, Ivan Zadorozhnyi find in his memoirs "And its not tsuraytes", "a fallow plowed ..." famous Ukrainian singer from Canada Joseph Hoshuliak [8; 42].

A number of analytical articles and monographs are famous bandura and modernity Victor Mishalow (Canada), covering both the origin and development of instruments bandura and creative characteristic figures singers, conductors, researchers bandura modern features kobza [39]. Victor Mishalow, bandura, researcher and advocate Kharkiv way of playing an instrument in Ukraine and the diaspora, now stands in the forefront of publishing books dedicated to the artistic heritage of the famous cultural figure, writer and bandura Gnat Khotkevych performing and methodological and pedagogical principles which have become a tradition for the operation bandura art in the Western diaspora. This particular edition of the monograph H. Khotkevych "Musical Instruments of the Ukrainian people" collected all the parts of "Handbook bandura" and prepress his musical heritage to Bandura [51], [52].

Doctor of Philology Andrey Gennadevich (Edmonton, Canada), member of the editorial Board of the bandura is the author of periodical articles in Ukraine and abroad on the problems of the traditional kobza-playing, features lesbiyskogo language, contemporary problems of bandura art of Diaspora [6-7].

Individual pages of history and performing arts of bandura-players of Ukraine and the Diaspora was always in the center of interest in the pages of the literary music magazine "Pandora" (NY, USA) during the whole time of its existence (1981-2003). This is a great merit of his former editor-in-chief Nicholas Black-Dosnica and the next – known Bandurist Olga Herasymenko-Oliynyk.

Holistic work entirely dedicated bandura art that stands apart to some extent, can be considered "Living Strings" (Detroit, 1976), the famous Ukrainian writer Ulas Samchuk (1905-1987) - a thorough scientific study documentary subtitled "bandura bandura" [46]. Genre U.Samchuka book "Living Strings" can be defined as synthetic that combines features of both literary, journalistic, and cultural, Musicology, it chronicles the intertwined historical, literary and

philosophical essays, memoirs, performance analysis, interpretation and synthesis. The author calls it the "Tale of Bygone Years" kobza, because of its chronicle, narrative character [46, c. 65].

Additional areas of research bandura art analysis can be "virtual" sources on the Internet, foreign and Ukrainian foreign periodicals [43] dedicated teams Bandura, personalities, history kobza past and present.

Today also expanded edition notohrafichnoho material composers and performers of Ukraine and the Ukrainian diaspora, which could be another source-direction for study and analysis.

It should be noted that in the last decade, which coincided with an important period in history - the independence of our country, and there are many domestic publications (mostly musical and methodological) associated with Bandura Diaspora personalities, including Zinovy Shtokalko ("Kobzar tutorial" , a collection of "Kobza"), Gregory Kytasty ("Get up, you people!" - Works for Bandurist, choirs, Solo Singing, Kytasty G. "Echo steppes. Zhenchyk." - on the 90th anniversary of the birth, "Songs and thoughts songs from the repertoire of Joseph Hoshuliak "), Peter Potapenko (" Under the silver bell banduras "- with repertoire Bandura Capella University. Shevchenko and Maiden chapel of Bandura. Detroit, USA) and others.

An important publication that launched yet another line source and offers a list of recordings and analysis of thoughts and Ukrainian songs, accompanied by bandura performers Ukraine and abroad, was Stephen Maxymyuk study "History of Ukrainian and recording discography" [36]. Throughout the twentieth century, the work of harpers, Bandura was recorded at various zvukonosiyah: phonocylinders, gramophone records, CDs, tape recorders, film and television films. Sound recordings were a powerful source for research-performing harpers Bandura, along with musical and critical reviews and memoirs direct listeners. Sound recordings were preserving the achievements of performers (singers, instrumentalists) not only their contemporaries but also to future generations to compare the level of art of various periods of time. Today, recording can be considered as the only reliable basis for historical spring-performing research bibliography music, objects of cultural heritage material. In recent decades recorded his work known soloists bandura, which represent two areas of performance - authentic reconstruction kobza Academic and concerts. The second half of the twentieth century. in the Diaspora, and later in Ukraine came numerous recordings of chamber ensembles and large Bandura chapels.

It should be noted that despite the intensification of research on the nature and dynamics of bandura tools, just next to organology works in Ukraine and abroad are completely absent in the catalogs of musical instruments, individual banduras in museums and private collections, still waiting to be explored.

Conclusions and recommendations for further research. The proposed exploration does not cover all aspects of the problem, but merely defines them. Thus, among the areas of research bandura art should be considered the main, historical and chronical, philosophical and aesthetic, methodological and performing, teaching, repertoire, which respectively recorded in source samples.

Chronicles of research and bandura art and Ukraine diaspora in the interpretation of art and artists the opportunity to create a modern researchers know the history of the Ukrainian section of the phenomenon in the light of the phenomenon of existence not only in Ukrainian environment, but also in the world. And, according to Samchuk Ulas, "is the best report ever say those who feel and declare all these things and phenomena in their deepest depths" [46, c. 342].

REFERENCES:

1. Bobechko O. Bandurne my`stecztvo xx stolittya v konteksti procesiv feminizaciyi : avtoref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya kand. my`stecztvoznnav. : specz. 17.00.03 «Muzy`chne my`stecztvo» / Oksana Yuriyivna Bobechko. – L`viv, 2014. – 20 s.
2. Broyako N. Teorety`chni aspekty` vy`konavs`koyi texniky` bandury`sta / Nadiya Broyako. – Ivano-Frankivs`k : Oblasna drukarnya, 1997. – 150 s.
3. Vavry`k O. Kobzars`ki shkoly` v Ukrayini / Oksana Ivanivna Vavry`k. – Ternopil` : Zbruch, 2006. – 221 s.
4. Vy`tvyc`ky`j V. Kobzars`ki litopy`sya` (Svoboda. – 1982. – 6-7 zhovtnya.) // Za okeanom. / Zbirny`k statej. – L`vivs`ka organizaciya Spilky` kompozy`toriv Ukrayiny` : L`viv, 1996.

5. Vy'shnevs`ka S. Evolyuciya fenomenu spivu v bandurnij vy`konavs`kij trady`ciyi : avtoref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya kand. my`stecztoznav. : specz. 17.00.03 «Muzy`chne my`steczto» / Svitlana Valenty`nivna Vy`shnevs`ka. – L`viv, 2011. – 18 s.
6. Gornyatkevy`ch A. Kobzars`ka slava Zinoviya Shtokalka // Narodna tvorchist` ta etnografiya – 1994 – #5-6 – S. 70-72.
7. Gornyatkevy`ch A. Kobzars`ke my`steczto Gry`goriya Ky`tastogo // Narodna tvorchist` ta etno-grafiya. – 1993. – # 5-6. – S.9-12.
8. Goshulyak J. J svogo ne czurajtes` (Spogady`, ly`stuvannya, materialy`). – L`viv:Kamenyar, 1995. – 590s.
9. Grushevs`ka K. Ukrayins`ki narodni dumy` / Katery`na Grushevs`ka : [tom pershy`j korpusu : teksty` # 1–13 i vstup]. – Derzhavne vy`davny`czstvo Ukrayiny`, 1927. – K. : Insty`tut my`stecztoznavstva, fol`klory`sty`ky` ta etnologiyi im. M. Ry`l`s`kogo NAN Ukrayiny`, 2004. – T. 1. – SSXX s. (vstup). – 176 s.; Grushevs`ka K. Ukrayins`ki narodni dumy` / Katery`na Grushevs`ka : [tom drugy`j korpusu : teksty` # 14–33 i vstup]. – X. ; K. : DVOU vy`davny`czstvo «Proletar», 1931. – K. : Insty`tut my`stecztoznavstva, fol`klory`sty`ky` ta etnologiyi im. M. Ry`l`s`kogo NAN Ukrayiny`, 2004. – T. 2. – XXXI s. (vstup). – 304 s.
10. Gry`cza S. Melos ukrajins`koyi narodnoyi epiky` / Sofiya Josy`pivna Gry`cza. – K. : Naukova dumka, 1979. – 248 s.
11. Dmy`truk I. I. Zhanr perekladu ta jogo riznovy`dy` v suchasnomu bandurnomu my`steczti : avtoref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya kand. nauk z my`stecztoznav. : specz. 17.00.03 «Muzy`chne my`steczto» / Iry`na Ivanivna Dmy`truk. – L`viv, 2009. – 19 s.
12. Dutchak V. Doslidzhennya kobzarstva v naukovij literaturi diaspori` / V. Dutchak // Materialy` Mizhnarodnoyi naukovy`prakty`chnoyi konferenciyi «Kobzarstvo v konteksti stanovlennya ukrajins`koyi profesijnoyi kul`tury`. – K. : DAKKKiM, 2005. – S. 18–24
13. Dutchak V. Bandurne my`steczto ukrajins`kogo zarubizhzhya : Monografiya / Violetta Dutchak. – Ivano-Frankivs`k : Foliant, 2013. – 488 s.; il.
14. Dolgov M. O. Trady`ciyi ta vy`dozminy` v kobzarstvi Pry`dniprov'ya XX st. : avtoref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya kand. filol. nauk : specz. 10.01.07 «Fol`klory`sty`ka» / Dolgov My`kola Oleksijovy`ch. – K., 1998. – 19 s.
15. Ency`klopediya Ukrayinoznavstva: Slovny`kova chasty`na: V 10 t. 1966–1996. –L`viv.
16. Ency`klopediya Ukrayins`koyi Diyaspori`. V 7 t. // T.4 (Avstraliya-Aziya-Afry`ka).- Ky`yiv–N`yu-Jork–Chikag`o–Mel`born : «Intel», 1995. – 250 s.
17. Yemecz` V. Kobza ta Kobzari / V. Yemecz`. – Ukrayins`ke slovo : Berlin. – 1923. – 111s. (repy`ntne vy`dannya – Ky`yiv : Muzy`chna Ukrayina, 1993).
18. Yemecz` V. U zolote 50-richchya sluzhby` Ukrayini / V. Yemecz`. – Toronto: UVAN, 1961.– 377s.
19. Zheply`ns`ky`j B.M. Ukrayins`ki kobzari, bandury`sty`, lirny`ky` : ency`klopedy`chny`j dovidny`k / B.M.Zheply`ns`ky`j, D.B.Koval`chuk. – L`viv : Galy`cz`ka vy`davny`cha spilka, 2011. – 316 s., 1154 il.
20. Zheply`ns`ky`j B. Kobzars`ky`my` stezhy`namy` / Bogdan Zheply`ns`ky`j. – L`viv : Vy`d-vo nauk. b-ky` im. V. Stefany`ka NAN Ukrayiny`, 2002. – 278 s.;
21. Zheply`ns`ky`j B. Korotka istoriya kobzarstva v Ukrayini / Bogdan Zheply`ns`ky`j. – L`viv : Kraj, 2000. – 196 s.
22. Zheply`ns`ky`j B.M. Kobzarstvo i my` / B.M.Zheply`ns`ky`j, D.B.Koval`chuk, M.M.Koval`chuk. – L`viv : Galy`cz`ka vy`davny`cha spilka, 2014. – T. 1. – 640 s., il.
23. Zheply`ns`ky`j B.M./ B.M.Zheply`ns`ky`j, D.B.Koval`chuk, M.M.Koval`chuk. Kobzarstvo i my`. – L`viv : Galy`cz`ka vy`davny`cha spilka, 2014. – T. 2. – 612 s., il.
24. Zinkiv I. Bandura yak istory`chny`j fenomen : monografiya / Iry`na Zinkiv. – Ky`yiv : IMFE im.. M. Ry`l`s`kogo, 2013. – 448 s.
25. Zbirny`k na poshanu G. Ky`tastomu u 70-richchya z dnja narodzhennya. – N`yu-Jork : UVAN, 1980.– 291s.
26. Kalakura Ya. S. Istory`chne dzhereloznavstvo : Pidruchny`k / Kalakura Ya. S., Vojcexivs`ka I. N., Pavlenko S. V. ta in. – K. : Ly`bid`, 2002. – 488 s.
27. Ky`rdan B. Narodni spivci-muzy`kanty` na Ukrayini / B. Ky`rdan, A. Omel`chenko. – K. : Muzy`chna Ukrayina, 1980. – 182 s.
28. Kolessa F. M. Melodiyi ukrajins`ky`x narodny`x dum / Filaret My`xajlovych Kolessa / [pidgot. do druku, vstup. stattya ta pry`m. S. J. Gry`cy`]. – K. : Naukova dumka, 1969. – 591 s.

29. Konoplenko-Zaporozhecz` P. Kobza i bandura. – Vinnipeg`, Kanada. – 1963. – 167s.
30. Kurovs`ka I. R. Kobzarstvo yak fenomen ukrayins`koyi duxovnosti (na materialy Kry`ms`kogo regionu): avtoref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya kand. my`stecztoznav. : 17.00.03 / Kurovs`ka Iry`na Rosty`slavivna ; Xark. nacz. un-t my`stecz. im. I. P. Kotlyarevs`kogo. – X., 2012. – 20 s.
31. Kushpet V. G. Starcivstvo: mandrivni spivci-muzy`kanty` v Ukrayini (XIX – poch. XXst.) / Volody`myr Kushpet. – K. : Tempora, 2007. – 592 s.
32. Lavrov F. I. Kobzari : nary`sny` z istoriyi kobzarstva Ukrayiny` / Fedir Lavrov. – K. : My`steczto, 1980. – 254 s.
33. Lastovy`ch-Chulivskiy` S. Kobza-bandura. – Myunxen, 1964. – Rukopy`s – 650s.
34. Ly`senko M. Xaraktery`sty`ka muzy`chny`x osobly`vostej ukrayins`ky`x dum i pisen`, vy`konuvany`x kobzarem O. Veresayem / My`kola Vitalijovy`ch Ly`senko. – K. : My`steczto, 1955. – 87 s.
35. Luciv V. Vid By`stry`ci do Temzy`: Spogady`, dokumenty`, publikaciyi, ly`sty` / V. Luciv. – L`viv : Dy`vosvit, 1999. – 608 s.
36. Maksy`myuk S. Z istoriyi ukrayins`kogo zvukozapy`s`u ta dy`skografiyi / S. Maksy`myuk. – L`viv-Vashy`ngton : Vy`davny`cztvo Ukrayins`kogo Katoly`cz`kogo universy`tetu, 2003. – 288s.
37. Mandzyuk L. S. Ansamblevo-vy`konavs`ka tvorchist` bandury`sta : my`stecztoznavchy`j ta psy`xologo-pedagogichny`j aspekty` : avtoref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya kand. my`stecztoznav. : specz. 17.00.03 «Muzy`chne my`steczto» / Lyubov Sergiyivna Mandzyuk. – X., 2007. – 18 s.
38. Mishalov V. Ukrayins`ki kobzars`ki dumy`. Do py`tannya vy`ny`knennya ta suchasnogo stanu ukrayins`kogo kobzars`kogo eposu / Mishalov V., Mishalov M. – Sidnej, Avstraliya, 1990.
39. Mishalov V. Yu. Kul`turno-my`stecz`ki aspekty` genezy` i rozvy`tku vy`konavstva na xarkivs`kij banduri : avtoref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya kand. my`stecztoznav. : specz. 26.00.01 «Teoriya ta istoriya kul`tury`» (Ukrayins`ka kul`tura) / Viktor Yuriyovy`ch Mishalov. – X., 2009. – 20 s.
40. Mokroguz I. M. Teoriya aplikatury` v suchasnomu bandurnomu vy`konavstvi : avtoref. dy`s. ... kand. my`stecztoznav. : 17.00.03 / Inna My`kolayivna Mokroguz; Xark. nacz. un-t my`stecz. im. I. P. Kotlyarevs`kogo. – X., 2011. – 16 s.
41. Morozevy`ch N. V. Bandurne my`steczto yak kul`turne nadbannya suchasnosti : avtoref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya kand. my`stecztoznav. : specz. 17.00.03 «Muzy`chne my`steczto» / Nina Vasy`livna Morozevy`ch. – Odesa, 2003. – 16 s.
42. Orav svij perelig. Josy`p Goshulyak: vid mamy`noyi pisni do vershy`n vokalisty`ky` / uporyad. M.Onufriv. – K. : Ky`yev-Mogy`lyans`ka akad., 2012. – 911 s.: ilyustr.
43. Oficijny`j veb-sajt «Svobody`» [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu : <http://www.svoboda-news.com/>.
44. Pan`kiv Ya. Rimins`ky`j ansambl` «Burlaka» v moyij pam`yati: Belyariya-Rimini Italiya 1945-1947, Angliya 1947-1949. Spomy`ny`.-Vy`d-vo Bratstva kol. Voyakiv 1 Ukr.Dy`viziyi UNA.-Montreal`, 1998.-125 s.
45. Rudny`cz`ky`j A. Ukrayins`ka muzy`ka: Istory`ko-kry`ty`chny`j oglyad.– Myunxen: Dniprova xvy`lya,1963. – 406 s.
46. Samchuk U. Zhy`vi struny`. Bandura i bandury`sty` / U. Samchuk. – Detrojt, SShA, 1976. – 466 s.
47. Sy`dorenko V. Ukrayins`ka muzy`ka na tery`toriyi Pivnichnoyi Amery`ky` / V. Sy`dorenko. – Rukopy`s. – 56 s.
48. Sklyar I. Ky`yivs`ko-xarkivs`ka bandura / Ivan Sklyar. – K. : Muz. Ukrajina, 1971. – 215 s.
49. Suprun N. Gnat Xotkevych – muzy`kant : muzy`chno-teorety`chne doslidzhennya / Nadiya Suprun. – Rivne : Lista, 1997. – 280 s.
50. Suprun-Yaremko N. Ukrajinci Kubani ta yixni pisni : monografiya / N. Suprun-Yaremko. – K. : Muz. Ukrajina, 2005. – 784 s. : not.
51. Xotkevych G. Muzy`chni instrumenty` ukrayins`kogo narodu (Repry`ntne vy`dannya) / G. Xotkevych, vstupni statti V.Mishalova. ta I.Maciyevs`kogo – Xarkiv :Informacijno-vy`davny`cha kompaniya «Balaklijshhy`na», 2002. – 288 s.
52. Xotkevych G. Pidruchny`k gry` na banduri (Repry`ntne vy`dannya) / G.Xotkevych, vstupna statty` V. Mishalova.– Xarkiv : Glas, 2004. – 240 s.
53. Oleksiyenko O. Tvorchist` My`koly` Dremlyugy` i stanovlennya bandurnogo repertuaru :

- avtoref. dy`s. na zdobuttya naukovogo stupenya kand. my`stecztozn. : 17.00.03 «Muzy`chne my`steczto» / Oleksandr Oleksiyenko. – K., 2003. – 24 s.
54. Panasyuk I. V. Tvorchy` diyal`nist` S. V. Bashtana v konteksti stanovlennya ky`yivs`koyi shkoly` akademichnogo bandumogo vy`konavstva : avtoref. dy`s. na zdobuttya naukovogo stupenya kand. my`stecztozn. : 17.00.03 «Muzy`chne my`steczto» / Ivan Vasyli`vy`ch Panasyuk ; Nacz. muz. akad. Ukrayiny` im. P. I. Chajkovs`kogo. – K., 2008. – 16 s.
55. Cherems`ky`j K. P. Geneza i rozvy`tok trady`cijny`x form ukrajins`kogo spivocztva : avtoref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya kand. my`stecztozn. : specz. 17.00.01 «Teoriya ta istoriya kul`tury`» / Kostyanty`n Petrovy`ch Cherems`ky`j. – X., 2005. – 20 s.
56. Cherems`ky`j K. Shlyax zvy`chayu / Kost` Cherems`ky`j. – Xarkiv : Glas, 2002 – 445 s.;
57. Cherems`ky`j K. Povemennya trady`ciji / Kost` Cherems`ky`j. – Xarkiv : Centr Lesya Kurbasa, 1999 – 288 s.;
58. Cherems`ky`j K. Trady`cijne spivocztvo. Ukrayins`ki spivci-muzy`kanty` v konteksti svitovoyi kul`tury` / Kost` Cherems`ky`j. – Xarkiv : Vy`d-vo «Atos», 2008. – 248 s.
59. Cherneta T. Bandurne my`steczto Dnipropetrovshhy`ny` : vid amatorstva do akademizmu : avtoref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya kand. my`stecztozn. : specz. 26.00.01 «Teoriya ta istoriya kul`tury`» / T. O. Cherneta. – K. : M-vo kul`tury` Ukr. nacz. akad. kerivny`x kadriv kul`tury` i my`steczto, 2012. – 16 s.
60. Chernenetz`ka N. G. Bandurne my`steczto v konteksti muzy`chnoyi kul`tury` Voly`ni XX – pochatku XXI st. : avtoref. dy`s. na zdobuttya naukovogo stupenya kand. my`stecztozn. : 26.00.01 «Teoriya ta istoriya kul`tury`» / Nataliya Gry`gorivna Chernenetz`ka ; Ky`yiv. nacz. un-t kul`tury` i my`stecz. – K., 2012. – 20 s.
61. Shtokalko Z. Kobzars`ky`j pidruchny`k / Z. Shtokalko. – Edmonton–Ky`yiv : Vy`davny`cztvo Kanads`kogo insty`tutu ukrajins`ky`x studij, 1992. – 345 s.
62. Yashhenko L. Derzhavna zasluzhena kapela bandury`stiv Ukrayins`koyi RSR / L. I. Yashhenko. – K. : Muzy`chna Ukrayina, 1970. – 84 s.